

Johan Nijenhuis,
De beentjes van Sint-Hildegard

Nederland, 2020, 98 minuten

‘Vijfendertig jaar lang heb je niks anders gedaan dan op je kont zitten en stom om je heen kijken. Ma heeft nooit je vrijheid afgepakt. Je hebt nooit vrijheid of wat dan ook in je gehad.’ Woedend slingert Peter Sanderink deze woorden naar het hoofd van zijn vader Jan. Het is koud en donker. Samen met Peters zus Liesbeth zitten ze gedrieën rond een houtvuurtje vlakbij het stadje Bad Bentheim. Tussen hen in staat de urn met de as van opa Arend, Jans schoonvader. Jan wil die as gaan uitstrooien in de Rijn bij de Loreley, tegen de wil van zijn zoon Peter.

Jan is veearts en getrouwd met Gedda. Zij is universitair docente en gepromoveerd op de toegenomen levensverwachting van mannen die door

vrouwen in alles worden bijgestaan. Dat principe brengt ze in hun huwelijk volop in de praktijk. Met haar liefdevolle regelzucht bepaalt zij tot in de finesses het leven van Jan. Hij heeft zich dat lange tijd laten aanleunen, maar het verstikt hem nu. Het wordt hem te bar op de dag dat zijn schoonvader sterft en diens vrouw en dochter Gedda besluiten dat hij maar begraven moet worden. Dit terwijl zijn vrouw onder ede had beloofd dat hij gecremeerd zou worden en dat zijn as uitgestrooid zou worden bij de Loreley.

Jan pikt het gedrag van de vrouwen niet langer. Hij wil dat de laatste wens van zijn schoonvader wordt uitgevoerd. Na de begrafenis laat hij de kist uit het graf optakelen en wordt zijn schoonvader zonder medeweten van andere familieleden gecremeerd. Ook wil Jan zijn as gaan uitstrooien en persoonlijk het lang gekoesterde verlangen van zijn schoonvader waarmaken: een voetreis naar Rudesheim, waar in een klooster

de beenderen van Hildegard van Bingen – een eigenzinnige mystica, filosoof en componiste uit de twaalfde eeuw – worden bewaard.

Om te voorkomen Gedda zijn plannen verhindert, doet Jan alsof hij dement wordt. Hij wil zijn overleden ouders bezoeken en bonst 's nachts op de deur van de burens. Als Gedda hem laat opnemen in een verpleeghuis, wil Jan per se naar Almelo. Daar is Anton, Jans oude studievriend, directeur. Jan biecht aan Anton de situatie op en vraagt zijn medewerking. Anton voelt zich besodemieterd en wil niets weten van Jans plannen; hij moet vertrekken.

Niet uit het veld te slaan, haalt Jan de urn van zijn schoonvader op bij het crematorium en gaat op weg. In Bad Bentheim aangekomen, vraagt hij zoon Peter en dochter Liesbeth daarheen te komen. Stomverbaasd geven zij aan die oproep gehoor. Door allerlei perikelen belanden ze op het politiebureau, waar ook Gedda is aangekomen. Daar vallen harde woorden en Gedda vertrekt ontzet. Onverstord zet Jan zijn pelgrimage voort. Hij bewijst dat hij zijn wil kan doorzetten. Zijn vrouw hoeft hem niet meer als een onvolwassen stumper te redden; hij redt zichzelf wel. Ook lijkt de liefdesrelatie stand te houden. Bij Hildegards botten steekt Jan voor Gedda een kaarsje op. Gedda staat dan bij het graf van haar vader, waarvan ze weet dat het leeg is. Op het moment dat de kaars aangaat, gebeurt er iets wonderlijks: Jan en Gedda stralen tegelijkertijd warmte, liefde en harmonie uit.

Herman Finkers, de voormalige Twentse cabaretier, speelt de hoofdrol. Hij bewerkte ook het Tsjechische script naar Twents model. Finkers stond jarenlang op de planken, maar dat bevredigde hem niet meer. Hij stopte met cabaret en niet lang daarna werd hij ernstig ziek. In tv-programma's vertelt hij wat het katholieke geloof voor hem betekent. Het gaat hem vooral om de ervaring van het mysterie, de verwondering, het wonder. Deze film probeert hier iets van door te laten klinken. Maar die diepgang is voor de kijker moeilijk invoelbaar. Wel blijft het een mooie film die de soms bizarre en kolderieke familierelaties indringend in beeld brengt. Thema's als vertrouwen, vrijheid, openheid en omgang met

waarheid bieden mooie aanknopingspunten voor een goed gesprek.

I. Brouwer was voorheen docente aan de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht. E-mail: ibrouwer@ziggo.nl.

Huib Buijssen, *De vijf talen van troost*
Unieboek/Het Spectrum, 2022
ISBN 978 90 0037802 9

Een van de mooiste gedeelten in *De vijf talen van troost* gaat over veerkracht en trauma. Het boek werd geschreven door de psycho-gerontoloog Huib Buijssen (1953) om mensen die met rouw en rouwenden te maken hebben, inzichten aan te reiken hoe optimaal te communiceren. Hij baseert zich daarbij op een model van de Amerikaanse psycholoog Gary Chapman die vijf verschillende 'talen' onderscheidt in de intermenselijke communicatie. Grondidee is dat het bewust afstemmen op elkaars voorkeurstaal of -talen die communicatie aanmerkelijk kan verbeteren. Buijssen bespreekt de talen overigens pas in het slothoofdstuk van zijn boek.

Buijssen, geboren in het Limburgse Hegelsom, meldt veel interessants en heeft een pragmatische insteek. Zo merkt hij op dat burgemeesters mensen wier huizen in een overstromingsgebied staan – zoals dat eind juli 2021 in zijn geboorteprovincie het geval was – niet het meest adequaat helpen door meteen professionele begeleiders in te vliegen. In een verliessituatie moeten getroffen mensen eerst handen-uit-de-mouwenhulp krijgen. En zodra de tijd wel geschikt is om in gesprek te gaan, dan zijn het soms juist ongeschijnlijk kleine elementen die deel uitmaken van een adequate gespreksvaardigheid. Zo legt Buijssen in zijn laatste hoofdstuk uit waarom het vertrouwde 'Hoe gaat het met u?' juist niet zo goed is. En waarom we bij een rouwende beter kunnen informeren naar hoe het nu gaat (of vandaag). Buijssens boek zit vol met zulke rake adviezen en zinnige overwegingen. Het geeft ook veel sprekende casussen en literatuurfragmenten. Voor de geestelijk verzorger een bron van herkenning en nieuwe inspiratie.